

УДК 87.6.11

Н. Ю. Тарасова
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії і педагогіки
Технічного університету «Дніпровська політехніка»

КОМЕМОРАТИВНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Українська реальність останніх років по-своєму підтвердила тезу С. Хантінгтона про відродження почуття національної ідентичності під впливами зовнішніх і внутрішніх загроз, який після руйнації башт-близюків у Нью-Йорку написав: «Трагические обстоятельства 11 сентября 2001 года вернули Америке её идентичность. До тех пор, пока американцы считают, что их стране угрожает опасность, национальная идентичность остаётся весьма высокой. Если же чувство опасности притупляется, прочие идентичности вновь берут верх над идентичностью национальной» [10, с. 15–16]. Виявилася в українському контексті й тенденція просторово-часових перетворень у «біографії націй», відзначена Б. Андерсоном, автором теорії нації як уявлюваної спільноти [1, с. 51].

Але тривале перебування українського соціуму в історично-часовій «зоні розриву» й критичній точці дискретності соціокультурного простору потребує раціонального осмислення можливих стратегій активації національної свідомості з огляду на досвід зарубіжних країн, де для цього застосовуються комеморативні практики. Поширюючи суспільну сферу дії, вони збільшують потенціал впливу на процеси оновлення національної ідентичності. У зарубіжжі поглиблюється й наукова база вивчення закономірностей і національних особливостей застосування мнемічних методів. У зв'язку із цим загострюється актуальність дискурсу комеморативної політики національної ідентифікації нашого суспільства, що проводиться з 2008 року на державному рівні під проводом Українського інституту національної пам'яті.

Концепція комеморації, упродовжена до наукового обігу в 80-ті роки ХХ століття зарубіжними соціологами в якості категорії раціоналізації способів установаження зв'язку з минулим інструментарієм суспільно значимих видів діяльності, допомагає усвідомленню каузальності проведення комеморативних політик і результатів протікання процесів національної ідентифікації. Французький історик, ініціатор комеморативного проекту «Місяця пам'яті» та створеного на його основі дослідницького проекту «Франція – пам'ять» П. Нора, наголошував на специфіці суб'єкта взаємодії пам'яті, історії й національної свідомості в процесах суспільного єднання у Франції, Німеччині, США. Зазначав він і про фундаментальний характер роботи з пам'яттю в процесах національної ідентифікації: «Проект места памяти будет непонятен иностранному читателю, если не напомнить о той тесной, неразрывной связи, которая во Франции соединяет практику исторического исследования с развитием национального сознания, с самой идеей национального, в чём проявляется важное отличие Франции от других стран. В Германии, например, носителями национальной идеи являются в основном философы. В Центральной и Восточной Европе гарантом и зародышем её развития был национальный фольклор. Во Франции роль организатора и развития национального сознания всегда принадлежала историкам. Память всегда является предметом полемики, но, тем не менее, представляет точку отсчёта и цемент национального сообщества» [8, с. 7].

Тому в дослідженні комеморативних політик національної ідентифікації не можна обійтися без методологічних підходів і думок відомих дослідників із цієї проблематики, зокрема, таких, як концепт місць пам'яті П. Нора [8], ідея соціальних меж пам'яті М. Хальбвакса [14], думок А. Мегілла про історію як суб'єктивний нарратив, що підпорядковує собі ідентичність, відмінність історії від приватної пам'яті (позначеної персональними цінностями пригадування) [7],

концепції комеморативної політики в національній ідентифікації Р. Брубейкера [9], пам'яті й забування в уявленому об'єднанні суспільства Б. Андерсона [1], ідеї про схеми спадкоємності в контексті теорії соціально-темпорального розуміння суспільства К. Касторіадіса [5], думки про типи комеморативних практик у контексті теорії американської ідентичності С. Хантінгтона [10]. Не можна не враховувати також думки дослідників проблем комеморативних напрямів української національної ідентифікації, зокрема В. Чорного, І. Букреевої, І. Войціцької, Н. Гірної, В. Дмитренка, З. Комаринської, У. Луц, В. Пержун, І. Горошинського, С. Піщук, А. Сініцького [13], М. Степико [12]. Однак і досі має місце дефіцит філософських компаративних робіт із проблем механізмів пам'яті, задіяних у національній ідентифікації, у зарубіжній й вітчизняній науці. У зв'язку із цим метою нашого дослідження є вияв і аналітична оцінка функціонування комеморативних механізмів національної ідентифікації в контексті філософського осмислення комеморативних проектів, упродовжених у сучасних центральноевропейських і східноевропейських суспільствах.

Уперше на комеморативні засади національної ідентифікації вказали дослідження теоретиків нації й національної ідентичності, зокрема, французького філософа, історика й філолога Ернеста Ренана, відомий вислів якого сприймається як постулат комеморативного розуміння нації: «Нація – це душа, духовний принцип. Из двух речей, які є однією, складається душа, цей духовний принцип. Перша – це спільне володіння багатим спадком споминів, друга – спільна згода, бажання жити разом, користуватися спільним, і надалі неподільним спадком... Культ предків – найвідповідальніший з усіх; предки зробили нас такими, якими ми є тепер. Героїчне минуле, великі люди, слава (але справедлива) – ось головний капітал, на якому ґрунтується національна ідея. Мати спільну славу в минулому, спільні бажання в майбутньому, здійснити разом великі вчинки, бажати їх і в майбутньому – ось головні умови для того, щоб бути народом... Люблять той дім, який будували. Спартанська пісня «Ми те, чим ви були; ми будемо тим, чим ви є тепер» – це за своєю простою найкращий гімн для кожної вітчизни» [3, с. 118–119].

У цьому визначенні нація розуміється духовно-уявленим утворенням навколо механізму поновленої пам'яті про минуле, який сприяє передачі відродженого історично-етнокультурного досвіду минулого в майбутнє. Пам'ять розтлумачується тут у якості проєктивної націєтворчої структури. Повернуте пам'яттю пригадування спільного минулого постає генетичним лоном і символічним кодом майбутньої нації. Е. Ренан указує, що на духовному тлі вшанування предків і уславлення героїчного минулого, з пригадування про спільні злети й спільні трагедії народу, часи тріумфу й смутку зростає національна ідея. Програмуються шляхи культурно-історичної спадкоємності, закладаються морально-етичні чесноти образу величній, достойній нації, що воліє бути впродовженою. Спираючись на анімістичний механізм світосприймання, комеморативні механізми сприяють сакралізації пам'яті предків, але й освяченню розбудови нації як святої справи.

На комеморативних механізмах націєтворення наголошує й теоретик інтегрального націоналізму Шарль Моррас: «Підвалини французької нації вельми міцні, наша раса й країна зберегли в собі весь спадок наших традицій. І це завдяки тому, що сьогоднішня Франція – це не тільки тридцять чи сорок мільйонів живих, але до того ж і мільярд мертвих. Ось де наша справжня основа» [15, с. 121]. Відродже-

ний спадок традицій, світоглядна цінність життя й смерті, пам'ять героїчної жертвості – такі засадничі ціннісні орієнтири комеморативних стратегій національного інтегрування французької нації пропонував Ш. Моррас.

Британський автор досліджень лібералізму й націоналізму Кеннет Майноут називав комеморативні методи обов'язковим інструментарієм до застосування на етапі «збудження», прагнення стати нацією. Аналізуючи процес національної ідентифікації в постколоніальній Індії та країнах Африки, першим результатом його він вважав повернення в Індії до релігії індуїзму, яка була занедбана в процесі британської модернізації, а в Африці – відродження культурних елементів утрачених цивілізацій і культу предків. Релігійне відродження стало першою хвилею піднесення національного почуття. Мета національної ідентифікації, як вважає К. Майноут, полягає в комеморативному поверненні у свідомість національної спільноти пам'яті минулого, що завжди виступає у функції смислового виправдання сьогодення: «Спонукальна сила націоналістичної теорії полягає в тому, щоб відкрити минуле, яке підтримає поривання сьогодення» [4, с. 255–256].

Звертає увагу К. Майноут і на невід'ємну від комеморативних практик національної ідентифікації інтерпретаційну складову частину. Повернення в сучасне життя пригаданих знакових історичних подій формує потребу в переосмисленні історії задля нарративної актуалізації інтересів нації: «Націоналісти ладні перетворити кожен патріотичну подію на частину націоналістичної легенди: у такий спосіб вони «перелицьовують» історію і впроваджують певну манеру її спотворення» [4, с. 255–256]. І саме інтерпретаційний аспект комеморативних практик, як указує К. Майноут, стимулює потребу в нових міфах, що відповідають смислово спрямуванню національної ідентифікації. Вони задовольняють конструювання нової національної свідомості символічно-образним відтворенням, зокрема, рисами правдивого менталітету як «зразкового». «...Матеріалом для цих легенд слугує вся історія спільноти. <...> Багато африканців відчували трепет гордості від звершень Ганнібала, ототожнюючи Африку зі славою стародавнього Єгипту» [4, с. 256]. Аналогічно й на етапі боротьби за національну незалежність комеморативні міфологічні методи формують свідомість героїчної переможності засобами «історичних прикладів»: «Постачати легенди про героїв, які спираються на непогамовну силу національних чеснот <...>, є життєво важливим для національної самоповаги. Цей акт такий суттєвий, що там, де його немає, його слід було б вигадати» [4, с. 256]. Так комеморативні практики в процесах національної ідентифікації стають засобом духовного перетворення «старої» свідомості на «нову», ототожнення з героїчним минулим; стимулюючи особисте національне самовизначення, вони заміщують відчуття національної меншовартості відчуттями національної самодостатності.

Указані аспекти комеморативних засад національної ідентифікації осмислюються в роботах і таких відомих дослідників із проблеми нації, як Е. Сміт, Дж. Гатчінсон, П. Брас, Дж. Армстронг. На комеморативних механізмах української національної ідентифікації певним чином фокусуються й теорії нації І. Франка, М. Грушевського, М. Міхновського, Д. Донцова. І навіть найдавніше українське світоглядне джерело – давньослов'янська міфічна «Велесова книга» – вдається до комеморативного методу духовного етнічного об'єднання, закликаючи: «Почувившись старому, зануримо душі наші в нього, бо то є наше, як оце Бог навіртає на Коло нас <...> і щоб мали ми Життя з Праотцями нашими в Богах, зливаючись у єдину Правду» [6, с. 100–101].

У розвинених країнах Центральної Європи комеморативні політики використовують сьогодні широкий спектр методів і засобів духовного єднання суспільств механізмами пам'яті про минуле [2]. Вони виявляють свій могутній раціонально-конструктивний потенціал у контексті духовної кризи, яку переживають «класичні» нації з великим історичним досвідом. Ця криза позначилася втратою

в споживацькій «заспокоєності» років після закінчення «холодної війни» почуттів патріотизму й національної належності до традицій та історичної слави своєї країни. Але, на думку П. Нора, духовна криза (внутрішнє духовне виснаження соціуму, супроводжуване спустошенням ментального, історичного, політичного аспектів пам'яті про минуле) якнайкраще активує суспільні й особисті комеморативні механізми. Повернення до історії відроджує критичну рефлексію. В утворених «місцях» відродженої пам'яті відбувається, з одного боку, консолідація спадку, а з іншого – поглиблюється ментальний процес переосмислення історії. Обидві духовні лінії зливаються в підвищенні національної самосвідомості [8, с. 25]. Саме тому у Франції та визначних європейських країнах активно розвиваються воєнні комеморативні проекти, що стимулюють національну ідентифікацію через сакралізацію героїчної пам'яті історії країни. Як свідчать дослідження Т. Смирнкової, у Британії комеморативна політика переважно спрямована сьогодні на відродження пам'яті Першої та Другої світових війн, де британці відіграли важливу роль і понесли значні людські втрати [11]. Набуваючи все більш громадянського характеру, комеморативні проекти сприяють заснованій на свідомості обов'язку, добровільній участі в загальнонаціональних патріотичних заходах. З іншого боку, цей процес – усеохоплюючий, він спирається на оновлення національної ідентифікації синтезом усіх рівнів пам'яті – від загальнонаціонального до соціально-групового й особистого рівнів.

Для фіксації суспільної пам'яті на увічненні подій і створенні в свідомості людей «мнемічних місць», де зберігаються імена героїв, назви національних історично значимих топографічних центрів, спрацьовують комеморативні методи меморіалів і музеїв (на яких наголошував Б. Андерсон) [1], штучно створені традиції й ритуали національного значення (пам'ятники загиблим воїнам на Уайтхоллі в Лондоні, кенотаф і могила Невідомого солдата у Вестмінстерському абатстві, День пам'яті 11 листопада й Поминальна неділя, ритуал двохвилинної тиші, церемонія покладання квітів до кенотафа, Імперський воєнний музей і Національний музей). У конструюванні групових локальних форм соціальної пам'яті суб'єктами комеморації є родини, спілки ветеранів. Їхня мета – індивідуалізація й персоналізування пам'яті про героїв війни (створення воєнних кладовищ, приватних меморіалів (капличок, обелісків, стін пам'яті з написами прізвищ героїв), відтворення солдатських листів і фотографій, нагород, карт місць воєнних дій). Особисті репрезентації воєнної комеморації сприяють формуванню третього рівня соціальної пам'яті й національної ідентифікації (персональної, приватної) засобами історичних мемуарів, історичної публіцистики, поетичних і мистецьких творів [11, с. 118–119]. Очевидно, що сакралізація символічними засобами набуває більш універсальних і національно специфічних художньо-естетичних форм, міцно об'єднуючи духовне співтовариство Британії, від простих клерків до монаршої родини (наприклад, під час щорічного проведення на початку листопада акції Poppy Appeal із червоними маками – символом пам'яті за загиблими в усіх війнах).

Багатий досвід зарубіжних комеморативних проектів, що об'єднують соціальні групи, роз'єднані фінансово, етнічно й культурно, міцними комунікативними ланцюгами, ціннісними пріоритетами, уявленими смислами й соціальними значеннями, здається надзвичайно корисним для українського суспільства. Окремої значимості це набуває в глобалізаційному аспекті, беручи до уваги світову геополітичну кризу, посилення соціального й культурного розшарування під дією загроз спонтанного, раціонально не передбачуваного тероризму, експансії міграційних хвиль, яка дедалі зростає, із посиленням суперечливості мультикультурного співвідношення релігійних, моральних, лінгвістичних, ритуально-обрядових аспектів життєдіяльності європейських національних співтовариств.

Цілу низку методологічних підходів, гідних філософського аналізу комеморативних практик у національній

ідентифікації суспільств, містять дослідження американського соціолога Р. Брубейкера. З огляду на складність упровадження комеморативних практик в українському суспільстві, для нас найбільш цінним є аналіз уже згадуваних культурно-інтерпретаційних функцій комеморативних політик національної ідентифікації, оскільки від цього аспекту багато в чому залежить смислова спроможність об'єднувати чи поляризувати суспільство та його різні етнічні, вікові, соціальні групи. Важливим тут є вибір комеморативних методів і засобів упровадження у свідомість пам'яті про минуле через його символіко-мнемонічних носіїв (героїв, події, топографічні об'єкти), адже інтерпретаційні потенціали комеморативного інструментарію також впливають на досяжність спільної національної пам'яті чи навпаки, створення прецеденту духовного конфлікту – конфлікту пам'яті нової зі старою, війн між пам'яттю різних етнічних і вікових верств суспільства.

Із наданого Р. Брубейкером компаративного аналізу комеморативного проекту святкування в 1998 році 150-річчя революційних подій 1848 року в Словаччині, Угорщині, Румунії розкриваються зміст і функції комеморативних політик у конструюванні процесів національної ідентифікації. Зокрема, стає очевидною необхідність урахувати у впровадженні певних комеморативних об'єктів аспект національних традицій усіх складових елементів суспільства, прорахування контекстів більшості й меншості, передбачення різних ролей і значень цієї мнемонічної події в публічних дискурсах. Важливим є й визначення специфічних духовно-смислових диспозицій комеморації – попередньої свідомості (як у запропонованому Р. Брубейкером випадку, де такою виступила «імперська» (Австро-Угорської доби) і «постсоціалістична» свідомість). Адже всі ці параметри визначають кінцевим результатом національної ідентифікації (у ситуації, розглянутій Р. Брубейкером) міжетнічне духовне відчуження на тлі перцепції запропонованого культурного об'єкта. Оточений негативними спогадами, які визначалися поляристю смислових інтерпретацій події в різних соціально-культурних контекстах, він не відіграв ролі ідентифікатора. Навпаки, він загострив розбіжності в усвідомленні історії, локальну маргіналізацію національної ідентифікації малих етнічних груп усередині суспільств Румунії й Угорщини [9, с. 293–294].

Ще один важливий висновок, що має скеровувати комеморативні політики української національної ідентифікації, такий: витоком інтерпретаційної динаміки комеморативних політик є смислова багатозначність культурних об'єктів, запропонованих для конструювання спільної національної пам'яті (зокрема подій, особистостей і художніх творів). Адже саме смислова багатозначність культурно-історичних мнемонічних об'єктів потенційно містить можливість множинних інтерпретацій унаслідок наявних ознак часової й просторової змінюваності змісту, зумовленості його соціальними й культурними взаємодіями, певними інтерпретаційними ангажементами [9, с. 290–291]. По суті, упроваджені в процеси національної ідентифікації комеморативні політики є «політиками інтерактивного вироблення смислу», тому вони передбачають смислове конструювання та реконструювання через пам'ять (історію, що інтерпретована, набуває нових смислових інтенцій залежно від потреб і цілей суспільства). Тож внутрішня складність і суперечливість смислового спрямування комеморативних об'єктів приховує можливість дискусійного формування образу, соціального значення й ціннісного забарвлення минулого. Тут і можливість «пошуків корисного минулого», і свідомого програмування вибіркового ставлення до минулого, і використання стратегій «забуття некорисного минулого». У такі способи комеморативні політики в процесах національної ідентифікації формують репрезентації минулого, не виключаючи й помилкові репрезентації історії, унаслідок чого, за висловом Р. Брубейкера, «прошлое в некоторых отношениях и при определённых обстоятельствах упорно сопротивляется попыткам переписать его»

[9, с. 292–293], тобто активується феномен боротьби пам'ятей і ускладнюється національне ідентифікування.

Не менш важливими для комеморативних практик активації процесів національної ідентифікації є методи визначення мнемонічних позицій в аспекті манери (чи тональності) презентації минулого та типів нарративного фреймування (вбіркової організації тематичних напрямів) комеморації. Завдяки ним можна змодельовати концептуальний простір, що використовує сакралізовану й десакралізовану манеру (тональність) тлумачення певних культурних об'єктів і партикуляристський (національно й навіть регіонально специфічний) або генералізуючий (універсалістський) нарративні фрейми. Важливо при цьому також виявити сутність комемораційних дій як форми символічної діяльності ототожнення й диференціації, розуміючи функціонування комеморації в ролі символічного засобу «реконфігурації соціальних відносин» – символічного знищення певних меж, заміни їх іншими [9, с. 336–337].

Наостанок зауважимо, що значним аспектом комеморації є й методи маніпулювання пам'яттю у формуванні національної ідентифікації, які залишаються зовсім невивченими, а тому актуалізують потребу в подальших дослідженнях, відкриваючи глибинний напрям дослідження комеморативних політик.

Висновки. Феномен національної ідентифікації неможливо розглядати поза аспектом взаємодії з формами репрезентації минулого й механізмами соціальної пам'яті. Поруч із механізмами кровно-родової, релігійної, лінгвістичної, територіальної спільності, що втратили в сучасному цивілізаційному процесі перетворення суспільств на інформаційні значну частину колишніх об'єднувальних смислів, універсальні антропологічні механізми комунікації й пам'яті зберігають важливі ідентифікуючі позиції в синтезі раціональних та ірраціональних аспектів ототожнення чи диференціації спільної. Тому комеморативні політики, стратегії й проекти виступають фундаментальним механізмом конструювання національної свідомості й національної ідентифікації, засобами репрезентації минулого, його інтерпретації, можливості створення образу «корисного й некорисного минулого», наснаженого сучасними цілями й потребами суспільства. Комеморативні політики є чинником смислового кодування націєтворчих процесів, програмування духовно уявлених напрямів узгодження ототожнюючих і диференціюючих компонентів об'єднання національної спільноти, чинником інтегрування спільноти соціальної пам'яті.

Література

1. Андерсон Б. Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма / Б. Андерсон. – М. : Канон-пресс, 2001. – 288 с.
2. Арнаутова Ю. «Memoria»: тотальный социальный феномен и объект исследования. Образы прошлого и коллективная идентичность в Европе до начала Нового времени / Ю. Арнаутова. – М. : Круг, 2003. – С. 19–37.
3. Ренан Е. Что такое нация? / Е. Ренан // Национализм. Антология. – К. : Смолоскип, 2000. – С. 107–121.
4. Майноут К. Анатомія націоналізму / К. Майноут // Национализм. Антология. – К. : Смолоскип, 2000. – С. 254–282.
5. Касториadis К. Воображаемое установление общества / К. Касториadis. – М. : Логос, 2003. – 480 с.
6. Лозко Г. Велесова Книга / Г. Лозко. – Вінниця : Континент-Прим, 2007. – 504 с.
7. Мегилл А. Историческая эпистемология / А. Мегилл. – М. : Канон + РООИ «Реабилитация», 2007. – 480 с.
8. Нора П. Франция — память / П. Нора, М. Озуф, Ж. де Пюимеж, М. Винок. – Спб. : Новая Петербургская библиотека, изд. С-Пб. университета. 1999. – 328 с.
9. Брубейкер Р. Этничность без групп / Р. Брубейкер. – М. : Издательский дом Высшей школы экономики, 2012. – 408 с.

10. Хантингтон С. Кто мы? / С. Хантингтон. – М. : Транзиткнига, 2004. – 635 с.

11. Смирнова Т. Особенности изучения исторической памяти и практик коммеморации Первой мировой войны в Великобритании 1918–1939 гг. / Т. Смирнова / Ярославский педагогический вестник. – № 4. – Том I (Гуманитарные науки), 2014. – С. 95–98.

12. Степико М. Українська ідентичність: феномен і засади формування / М. Степико. – К. : НІСД, 2011. – 336 с.

13. Чіп'як В. Сучасна українська нація: мова, історія, культура / В. Чіп'як, Л. Магльований / Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Львів, друкарня ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2016. – 471 с.

14. Хальбвакс М. Социальные рамки памяти / М. Хальбвакс. – М. : Новое изд-во, 2007. – 384 с.

15. Моррас Ш. Повернення до живих речей / Ш. Моррас // Націоналізм. Антологія. – К. : Смолоскип, 2000. – С. 121–133.

Анотація

Тарасова Н. Ю. Комеморативні засади національної ідентифікації. – Стаття.

У статті досліджуються комеморативні механізми процесів національної ідентифікації суспільства. Аналізуються теорії нації й національної ідентифікації, що обґрунтовують комеморативні механізми націєтворчості. Осмислюються концепції комеморативних політик духовно-смыслового об'єднання національних спільнот. Розглядаються духовні передумови застосування комеморативних практик у сучасних соціокультурних умовах, способи відродження історичної пам'яті, методи конструювання різних рівнів соціальної пам'яті. З'ясовується функція інтерпретаційного складника в комеморативних практиках, її залежність від смислової багатозначності культурних об'єктів комеморації, її роль в отождествленні чи диференціації різних суспільних елементів засобами тлумачення, переосмислення й міфологізації історії.

Ключові слова: комеморація, нація, національна ідентифікація, пам'ять, нарратив, міфологізація, фреймування.

Аннотация

Тарасова Н. Ю. Коммеморативные основания национальной идентификации. – Статья.

В статье исследуются коммеморативные механизмы процессов национальной идентификации общества. Анализируются теории нации и национальной идентификации, содержащие обоснование коммеморативных механизмов создания нации. Осмысливаются концепции коммеморативных политик духовно-смыслового объединения обществ. Рассматриваются духовные предпосылки внедрения коммеморативных практик в современные социокультурные условия, способы возрождения исторической памяти, методы конструирования разных уровней социальной памяти. Выясняется функция интерпретационной составной коммеморативных практик, её зависимость от смысловой многозначности культурных объектов коммеморации, её роль в отождествлении или дифференциации разных общественных элементов средствами интерпретации, переосмысления и мифологизации истории.

Ключевые слова: коммеморация, нация, национальная идентификация, память, нарратив, мифологизация, фреймирование.

Summary

Tarasova N. Yu. Commemorative grounds for national identification. – Article.

The article investigates the commemorative mechanisms of the processes of national identification of society. Theories of the nation and national identity containing the rationale for the commemorative mechanisms for the creation of a nation are analyzed. Concepts of commemorative policies of the spiritual and semantic association of societies are being comprehended. The spiritual prerequisites for the introduction of commemorative practices in modern socio-cultural conditions, ways of reviving historical memory, methods for constructing different levels of social memory are considered. The function of the interpretative composite commemorative practices, its dependence on the semantic cultural objects of commemoration, in the identification or differentiation of various social elements, by means of interpretation, rethinking and mythologization of history.

Key words: commemoration, nation, national identification, memory, narrative, mythologization, framing.